

Nr 152.

Av herrar Jönsson och Nilsson, Nils Anton, om visst medgivande beträffande tolkningen av en bestämmelse i kungörelsen angående understöd av statsmedel i vissa fall på grund av förluster förorsakade av mul- och klövsjukeepizootien inom landet.

Den synnerligen omfattande mul- och klövsjukeepizooti, som alltsedan hösten 1924 härjar i vårt land, har som bekant förorsakat såväl det allmänna som försäkringsföretag och enskilda djurägare i av sjukdomen drabbade trakter högst betydande kostnader och förluster. Beträffande försäkringsföretagen har detta särskilt varit fallet för sådana, som hava sin verksamhet huvudsakligen förlagd till Skåne, sedan nedslaktningsmetoden för sjukdomens bekämpande där övergivits, och samma har förhållandet varit för de enskilda djurägarna i nämnda provins. Statsmakterna hava även behjärtat de här berörda svårigheterna och trätt hjälpsamt emellan. Enligt beslut av 1925 års riksdag har sålunda i vissa fall lämnats understöd av statsmedel på grund av förluster förorsakade av mul- och klövsjukeepizootien under tiden 15 januari—15 september 1925 och föregående års riksdag godkände i huvudsak av Kungl. Maj:t då framlagt förslag till allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar.

I mom. 13 b) av kungl. kungörelsen den 6 juni 1925 angående understöd av statsmedel i vissa fall på grund av förluster, förorsakade av mul- och klövsjukeepizootien inom landet stadgas bl. a. följande:

”Nödgas ömsidig försäkringsanstalt, oaktat bidrag utgått, som i a) sägs, för täckande av utgifter, som där omförmälas, göra uttaxering å delägarna, överskjutande två och en halv för tusende av försäkringsvärdet, må anstalten kunna av statsmedel erhålla bidrag till minskning i uttaxeringen med högst två tredjedelar av nämnda överskott.”

Under åberopande av denna bestämmelse har Skånska lantmännens ömsidiga kreatursförsäkringsförening i Malmö i skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 juli 1926 anhållit om bidrag med kronor 190,342:07 till minskning av den vid 1926 års ordinarie föreningsstämma beslutade uttaxeringen för täckande av en förlust å kronor 395,135:28, som under verksamhetsåret 1925 uppkommit på nötkreaturs- och mjölkförsäkringsgrupperna.

Försäkringsföreningens framställning remitterades av Kungl. Maj:t till försäkringsinspektionen för yttrande, vilket avgavs den 1 oktober 1926.

I sitt yttrande beräknar inspektionen efter granskning av föreningens räkenskaper för år 1925 den förlust, som mul- och klövsjukan förorsakat föreningen till kronor 329,244:27. Enligt inspektionens mening borde detta belopp till så stor del bestridas med medel ur föreningens garantifond och reservfond, att den förlust på grund av mul- och klövsjukan, som föreningen nödgades täcka genom uttaxering, skulle uppgå till kronor 262,343:06 och på grundval härav ansåg inspektionen, att föreningen kunde erhålla statsbidrag enligt den återopade bestämmelsen med kronor 101,813:92. Inspektionen räknade härvid med att reservfonden skulle nedsättas med $\frac{1}{3}$.

Försäkringsföreningen sattes i tillfälle att taga del av inspektionens yttrande och avgav i anledning av detsamma den 26 oktober 1926 vissa erinringar. Den framhöll sålunda, att mom. 13 b) i förordningen ifråga hade tillkommit för att förhindra, att djurägare, som icke tecknat försäkringar mot förluster till följd av mul- och klövsvjukeepizootien, skulle i ersättningshänseende komma i ett bättre läge än personer, som tecknat sådana försäkringar. Skulle den av försäkringsinspektionen förordade beräkningsgrunden tillämpas, skulle man komma i den situationen, att försäkringstagarna i föreningen komme att belastas med kronor 9:16 per 1,000 kronors försäkringsvärde, medan icke försäkringstagare enligt förordningen skulle åtnjuta statsbidrag efter avdrag av endast 5 kronor per 1,000 kronor.

Föreningen ansåg nu, att vid beräkning av statsbidraget borde *dels* ingen hänsyn tagas till garantikapitalet, *dels ock* reservfonden ej nedsättas med mera än $\frac{1}{3}$. Bestämmelserna i föreningens reglemente om garantikapital och att reservfonden för täckande av förlust finge nedsättas med högst $\frac{1}{3}$ hade nämligen tillkommit genom beslut vid föreningsstämma den 18 juni 1924 och vunnit registrering den 24 juli samma år. Ifråga om reservfonden hade tidigare gällt, att den finge nedsättas med högst $\frac{1}{3}$. De vidtagna ändringarna i reglementet avsågo enligt föreningens mening delägarnas ansvarighet för föreningens förbindelser och borde jämlikt 184 § försäkringslagen, då icke samtliga delägare samtyckt till ändringen, tillämpas endast ifråga om avgift för tid, som börjat minst ett år efter ändringens registrering.

Genom att räkna med en nedsättning av reservfonden med $\frac{1}{3}$ kom föreningen nu till det resultat, att den borde erhålla statsbidrag med kronor 162,892:39. Föreningen framhöll slutligen, att även med denna beräkningsgrund, belastningen å föreningens försäkringstagare bleve kronor 8:29 per 1,000 kronors försäkringssumma eller 65,8 % högre än det avräkningstal, som påfördes icke försäkringstagare vid beräkning av statsbidrag.

Till stöd för sin åsikt, att de omnämnda reglementsändringarna ej borde tillämpas ifråga om 1925 års verksamhet, bifogade föreningen en vidlyftig utredning i frågan av docenten i civilrätt, juris doktor Ragnar Bergendal i Lund.

Kungl. Maj:t anbefallde sedermera statskontoret att avgiva utlåtande i ärendet, vilket skedde den 20 december 1926.

Statskontoret ansåg, att det genom de vidtagna reglementsändringarna icke skett någon ändring i medlemmarnas ansvarighet, varför 184 § i försäkringslagen i detta fall icke borde tillämpas. Föreningen hade visserligen enligt bifogat protokollsutdrag beslutat verkställa uttaxering enligt de före den 24 juli 1924 gällande reglementsbestämmelserna, men då statsbidrag endast utginge för vad försäkringsanstalt nödgades uttaxera, torde denna omständighet i detta sammanhang vara utan betydelse. Statskontoret tillstyrkte därför, att föreningen måtte erhålla det av försäkringsinspektionen beräknade statsbidraget eller kronor 101,813:92. Därest emellertid Kungl. Maj:t skulle anse, att hänsyn borde tagas till endast $\frac{1}{5}$ av reservfonden samt överhuvudtaget ej till garantikapitalet, ansåg statskontoret, att statsbidrag borde utgå med högst kronor 146,414:73, enär föreningens förlust på grund av mul- och klövsjuka enligt försäkringsinspektionens beräkningar uppgick till kronor 329,244:27 i stället för av föreningen beräknat belopp, kronor 393,887:35.

I detta läge befinner sig för närvarande frågan om storleken av det statsbidrag, som jämlikt mom. 13 b) i förut nämnda kungörelse den 6 juni 1925 skall utgå till Skånska lantmännens ömsesidiga kreatursförsäkringsförening. Anledningen till att vi genom denna motion framlägga frågan för riksdagen är den, att olika meningar kunna göras, och, såsom av det ovanstående framgår, även gjorts gällande beträffande tolkningen av nyssnämnda bestämmelse och 184 § i försäkringslagen. Det skulle därför kunna tänkas, att föreningen erhöle bidrag endast med det av försäkringsinspektionen förordade lägre beloppet. Och i så fall skulle såsom försäkringsföreningen framhållit, försäkringstagarna komma i en väsentligt ogynnsammare ställning än de djurägare, som icke varit förtänksamma nog att genom försäkring söka skydd mot förluster på grund av mul- och klövsjukan. Något dylikt hava givetvis statsmakterna aldrig avsett. En stor orätt skulle vederfaras dem, som varit nog "olyckliga" att inneha försäkringar, om den av försäkringsinspektionen och statskontoret förfäktade tolkningen av 184 § i försäkringslagen vid ärendets slutliga prövning finnes vara riktig. För dylikt fall synes det med hänsyn till rättvisa och billighet vara påkallat, att riksdagen fattar ett beslut, som möjliggör ett tillmötesgående av försäkringsföreningens här berörda framställning, åtminstone enligt statskontorets beräkning för det fall att föreningens tolkning av bestämmelserna i fråga skulle godkännas.

Vi få därför hemställa,

att riksdagen måtte medgiva sådan tolkning av bestämmelserna i mom. 13 b) i kungl. kungörelsen den 6 juni 1925 angående understöd av statsmedel i vissa fall på grund av förluster förorsakade av mul- och klövsjukeepizootien inom landet, att sagda bestämmelser innebära rätt för Skånska lantmän-

nens ömsesidiga kreatursförsäkringsförening i Malmö att erhålla bidrag, beräknat utan hänsyn tagen till föreningens garantikapital och med en nedsättning av reservfonden allenast med $\frac{1}{5}$.

Stockholm den 21 januari 1927.

Jöns Jönsson.

Nils Ant. Nilsson.
